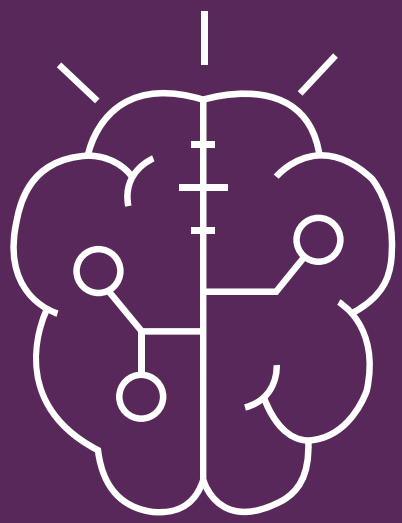
Οδηγός Εκπαιδευτικού

Digital Well being

The Com

Τα σήματα του «Com»: πρόληψη, κίνδυνοι και συλλογική στήριξη 2

Σύντομη Περιγραφή:

Στη δεύτερη ενότητα “COM”, οι μαθητές/τριες εξερευνούν μια μελέτη περίπτωσης που σχετίζεται με επιβλαβή διαδικτυακά δίκτυα, αναλύοντας τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν σε διαφορετικές εφαρμογές, αξιολογώντας διάφορα προειδοποιητικά σημάδια και εξετάζοντας τι θα μπορούσε να είχε γίνει ώστε να ενεργοποιηθεί το υποστηρικτικό δίκτυο σε προγενέστερο στάδιο.

[1] The Com (σύντμηση του “The Community”): ένα διεθνές και αποκεντρωμένο δίκτυο διαδικτυακών ομάδων που προσεγγίζουν κυρίως ανηλίκους και ευάλωτα άτομα και συνδέονται με χειραγώγηση, εκβιασμό, κακοποίηση και βίαιες συμπεριφορές. Δεν αποτελεί μία ενιαία οργάνωση ούτε γενικό όρο για όλες τις επιβλαβείς διαδικτυακές κοινότητες.

Απευθύνεται σε μαθητές/τριες:

- Ηλικία: 13–16 ετών
- Βαθμίδα: Γυμνάσιο / Λύκειο
- Τάξεις: Α΄ Γυμνασίου έως Α΄ Λυκείου
- Επίπεδο δυσκολίας: Μεσαίο
- Διάρκεια: 45 λεπτά (έως 60 λεπτά)

Γνωστικά Πεδία

- Ψηφιακή ευημερία
- Κανόνες διαδικτυακής συμπεριφοράς
- Διαχείριση ασφάλειας
- Εγγραμματισμός δεδομένων
- Ενσυναίσθηση

Προαπαιτούμενες Γνώσεις

- Βασικές γνώσεις του ψηφιακού περιβάλλοντος και των κοινωνικών δικτύων.

Μαθησιακοί Στόχοι & Δεξιότητες

Στόχοι:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι μαθητές/τριες θα πρέπει να μπορούν να:

- προτείνουν πρακτικούς τρόπους με τους οποίους οι συνομήλικοι, οι οικογένειες, τα σχολεία και οι ψηφιακές πλατφόρμες μπορούν να ενισχύσουν το αίσθημα του ανήκειν και να διακόψουν έγκαιρα πορείες που μπορεί να οδηγήσουν σε αρνητικές συνέπειες,
- εξηγούν γιατί τα επιβλαβή διαδικτυακά περιστατικά μπορεί να εκτείνονται σε πολλούς διαφορετικούς ψηφιακούς χώρους αντί να περιορίζονται σε μία μόνο εφαρμογή ή ομάδα,
- αναγνωρίζουν ενδείξεις ότι μια διαδικτυακή κατάσταση ενδέχεται να κλιμακώνεται ή να γίνεται περισσότερο μυστική, ελεγκτική ή υψηλού κινδύνου,
- προτείνουν συντονισμένες παρεμβάσεις στις οποίες εμπλέκονται συνομήλικοι, ενήλικες, σχολεία και πλατφόρμες, χωρίς να μεταφέρεται όλη η ευθύνη σε έναν μόνο μαθητή ή μία μόνο μαθήτρια.

Ψηφιακές Δεξιότητες:

Επικοινωνία και συνεργασία

- Κανόνες διαδικτυακής συμπεριφοράς

Ασφάλεια

- Προστασία της υγείας και της ευημερίας

Επίλυση προβλημάτων

- Αναγνώριση αναγκών και τεχνολογικών λύσεων

Άλλες Δεξιότητες (Διεπιστημονικές):

- Ικανότητα ανάλυσης και σύνοψης
- Επίλυση προβλημάτων
- Συνεργασία
- Κριτική σκέψη
- Ηθική υπευθυνότητα
- Προσαρμοστικότητα σε νέες καταστάσεις
- Ικανότητα πρακτικής εφαρμογής θεωρητικών γνώσεων
- Ικανότητα αυτοαξιολόγησης

Παιδαγωγική Περιγραφή και Μεθοδολογία

Σύνοψη μαθήματος:

Το μάθημα αυτό έχει σχεδιαστεί ώστε οι μαθητές/τριες να κατανοήσουν πώς τα επιβλαβή διαδικτυακά δίκτυα («the Coms») λειτουργούν ως σύνθετα και κατακερματισμένα οικοσυστήματα που εκτείνονται σε πολλαπλούς ψηφιακούς χώρους με σκοπό να χειραγωγούν και να απομονώνουν νέους ανθρώπους.

Μέσα από μια φανταστική μελέτη περίπτωσης προστασίας και ασφάλειας, οι μαθητές/τριες αναλύουν προειδοποιητικά σημάδια, χαρτογραφούν τον τρόπο με τον οποίο επιβλαβείς συμπεριφορές μετακινούνται μεταξύ διαφορετικών πλατφορμών και εξετάζουν πώς τα δίκτυα υποστήριξης μπορούν να παρέμβουν έγκαιρα.

Μεθοδολογία:

- **Εισαγωγή:** Παρουσίαση της αποκεντρωμένης φύσης των επιβλαβών διαδικτυακών δικτύων και του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν ταυτόχρονα σε διαφορετικές πλατφόρμες και όχι μέσα σε μία μόνο εφαρμογή. Οι μαθητές/τριες γνωρίζουν μια φανταστική μελέτη περίπτωσης που αφορά μια νεαρή με το όνομα Σάρα.
- **Ανάλυση συνομιλιών και προειδοποιητικών ενδείξεων:** Συνεργατική δραστηριότητα δημιουργίας χρονογραμμής, στην οποία οι μαθητές/τριες αποκωδικοποιούν και τοποθετούν σε λογική σειρά δέκα αποσπάσματα συνομιλιών που διαδραματίζονται σε τέσσερα διαφορετικά ψηφιακά περιβάλλοντα. Εντοπίζουν και επισημαίνουν προοδευτικά τις «κόκκινες σημαίες», παρακολουθώντας πώς η χειραγώγηση εξελίσσεται από την αρχική διαδικτυακή προσέγγιση σε ψυχολογικό εξαναγκασμό, κοινωνική απομόνωση και επικίνδυνες δοκιμασίες αφοσίωσης.
- **Ανάλυση δηλώσεων ομάδων υποστήριξης:** Διερευνητική φάση κατά την οποία οι μαθητές/τριες συνδέουν τη χρονογραμμή της Σάρας με δηλώσεις φίλων, μελών της οικογένειας και εκπαιδευτικών. Η δραστηριότητα καταδεικνύει ότι κανένας κοινωνικός παράγοντας δεν διαθέτει μόνος του τη συνολική εικόνα της κατάστασης και ότι η έγκαιρη προστασία εξαρτάται από την ανταλλαγή και τη σύνθεση διαφορετικών πληροφοριών.

- **Συμπέρασμα:** Συμμετοχική συζήτηση και καταιγισμός ιδεών σχετικά με τη σημασία της εμπιστοσύνης στην κοινότητα και της έγκαιρης παρέμβασης. Το μάθημα ολοκληρώνεται ενισχύοντας τέσσερις βασικές αρχές προστασίας: την αναγνώριση προειδοποιητικών ενδείξεων, την αποφυγή ατομικών ερευνών, την απόρριψη της επιβαλλόμενης μυστικότητας και την άμεση αναζήτηση βοήθειας από έμπιστο ενήλικα ή μέσω των επίσημων διαδικασιών προστασίας.

Οδηγίες

Προετοιμασία (π.χ. εγκατάσταση λογισμικού, εκτύπωση υλικού):

- Προετοιμάστε το απαραίτητο υλικό για τη δραστηριότητα.
- Εκτυπώστε το έγγραφο με τα αποσπάσματα συνομιλιών και το έγγραφο με τις δηλώσεις - ένα αντίτυπο από το καθένα για κάθε ομάδα.

Υλικό

Εξοπλισμός (Hardware):
- Δεν απαιτείται.

Λογισμικό (Software):
- ψηφιακός/διαδραστικός πίνακας (προαιρετικά)

Πρόσθετα υλικά:
- Στυλό
- Χαρτί
- Ψαλίδι
- Υπογραμμιστής

Εξωτερικοί σύνδεσμοι και υλικό:
- Ψηφιακός /διαδραστικός πίνακας , π.χ. https://classroomscreen.com (προαιρετικό)

Περιεχόμενο (Βήματα και ενότητες)

Θεωρητικό υπόβαθρο για εκπαιδευτικούς

Στο σημερινό ψηφιακό περιβάλλον, τα επιβλαβή διαδικτυακά περιβάλλοντα λειτουργούν ως σύνθετα και κατακερματισμένα οικοσυστήματα που μετακινούνται από δημόσιους χώρους σε πιο κρυφές κοινότητες, γεγονός που καθιστά ανεπαρκείς τους απλούς κανόνες πρόληψης απέναντι σε δυναμικές χειραγώγησης, απομόνωσης και εξαναγκασμού.

Η προσέγγιση αυτού του θέματος μέσα στην τάξη είναι απαραίτητη, καθώς εξοπλίζει τους/τις μαθητές/τριες με εργαλεία συστημικής σκέψης που τους επιτρέπουν να αναγνωρίζουν αυτά τα επιβλαβή πρότυπα συμπεριφοράς πριν οι συνέπειες φτάσουν σε κρίσιμο επίπεδο.

Επιπλέον, η συγκεκριμένη πρόταση αναδεικνύει τη στρατηγική σημασία της συνεργασίας με δίκτυα υποστήριξης (συνομηλίκους, οικογένειες και εκπαιδευτικούς), δείχνοντας ότι κανένας κοινωνικός

παράγοντας δεν διαθέτει από μόνος του ολόκληρη την εικόνα. Κατά συνέπεια, η έγκαιρη προστασία εξαρτάται από την ενεργή και συντονισμένη κοινοποίηση προειδοποιητικών ενδείξεων. Με αυτόν τον τρόπο οι νέοι και οι νέες μαθαίνουν ότι η ενεργοποίηση διαδικασιών προστασίας δεν απαιτεί πλήρη απόδειξη ενός προβλήματος, αλλά εμπιστοσύνη στην κοινότητα ώστε να ζητηθεί βοήθεια από τα πρώτα ανησυχητικά σημάδια.

Σημείωση προς τον/την εκπαιδευτικό: Ασφάλεια και βασικοί κανόνες
Υπενθυμίστε στους/στις μαθητές/τριες να μην αναφέρουν πραγματικά πρόσωπα, σχολεία, λογαριασμούς, διακομιστές, σύμβολα ή ονόματα ομάδων.

Μην προβάλλετε πραγματικά ονόματα χρηστών, λογότυπα, συνθήματα ή στιγμιότυπα οθόνης από επιβλαβείς κοινότητες.

Διευκρινίστε ότι το μάθημα αφορά την κατανόηση της χειραγώγησης, της ευαλωτότητας και της υποστήριξης και όχι τη διερεύνηση ή την απόδειξη οποιουδήποτε περιστατικού.

Οι μαθητές/τριες δεν πρέπει να αναζητήσουν το θέμα αυτό στο διαδίκτυο μετά το μάθημα, ούτε να προσπαθήσουν να δοκιμάσουν αντίστοιχες προκλήσεις σε πραγματικές πλατφόρμες ή να αντιμετωπίσουν μόνοι τους ύποπτες ομάδες.

Η κοινοποίηση προσωπικών εμπειριών είναι προαιρετική.

Αν κάποιο θέμα που συζητείται προκαλεί αναστάτωση ή συνδέεται με πραγματική κατάσταση που συμβαίνει τώρα, υπενθυμίστε στους/στις μαθητές/τριες ότι μπορούν να μιλήσουν ιδιωτικά στον/στην εκπαιδευτικό ή στο αρμόδιο πρόσωπο του σχολείου για ζητήματα προστασίας.

Τονίστε ότι η αναζήτηση βοήθειας για τον εαυτό τους ή για κάποιον φίλο ή κάποια φίλη δεν θα τους δημιουργήσει προβλήματα.

Χρήσιμες γραμμές βοήθειας
- Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου / SaferInternet4Kids: Γραμμή Βοήθειας Help-line.gr: 210 6007686
- «Το Χαμόγελο του Παιδιού»: Εθνική Γραμμή για τα Παιδιά SOS 1056 και Ευρωπαϊκή Γραμμή Υποστήριξης Παιδιών 116111
- Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος: 11188

Υποστηρικτικές υπηρεσίες και εργαλεία
- Tozi: δωρεάν εφαρμογή του Ιδρύματος Vodafone για την ψηφιακή ευημερία και την αντιμετώπιση του διαδικτυακού εκφοβισμού. Απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 11+ και προσφέρει υποστήριξη και εργαλεία για μια πιο ασφαλή εμπειρία στον ψηφιακό κόσμο.
  https://www.to-zi.com/welcome-landing-el.html

Υλοποίηση

Εισαγωγή (5 λεπτά)

Ξεκινήστε το μάθημα υπενθυμίζοντας ότι τα επιβλαβή διαδικτυακά δίκτυα (μερικές φορές αναφέρονται ως «the Com») λειτουργούν σε πολλαπλούς ψηφιακούς χώρους και όχι μέσα σε μία μόνο εφαρμογή ή ομάδα.

Πληροφορίες για εκπαιδευτικούς:
Τι είναι τα «the Com»;
Τα επιβλαβή διαδικτυακά δίκτυα, που συχνά αναφέρονται ως «the Coms», αποτελούνται από διαφορετικά αλλά αλληλοσυνδεόμενα δίκτυα. Δεν πρόκειται για έναν ενιαίο κλειστό οργανισμό, έναν συγκεκριμένο ιστότοπο ή μια ομάδα με εμφανείς επίσημους κανόνες, αλλά για πολλαπλά κανάλια και διακομιστές κατανεμημένους σε διαφορετικές εφαρμογές και ψηφιακά περιβάλλοντα.

Τα συγκεκριμένα περιβάλλοντα επικεντρώνουν τη δραστηριότητά τους σε ομαδικές δυναμικές που προκαλούν βλάβη είτε στα ίδια τα μέλη τους είτε σε άλλα άτομα.

Το βασικό χαρακτηριστικό αυτών των χώρων είναι ότι λειτουργούν ταυτόχρονα σε διαφορετικές πλατφόρμες επικοινωνίας. Τα άτομα που συμμετέχουν σε αυτούς συνήθως επικοινωνούν τόσο μέσω δημόσιων όσο και μέσω ιδιωτικών συνομιλιών και φόρουμ.

Η εσωτερική τους δομή συντηρείται μέσα από την υπόσχεση αποδοχής και ομαδικής ταυτότητας προς τους νέους και τις νέες, αλλά υπό όρους που απαιτούν την εκτέλεση επιβλαβών ενεργειών.

Στη συνέχεια εξηγούμε στους/στις μαθητές/τριες ότι κατά τη διάρκεια του σημερινού μαθήματος θα εργαστούν πάνω σε μια καθοδηγούμενη μελέτη περίπτωσης προστασίας και ασφάλειας για τη ψηφιακή ομάδα ασφαλείας SMILE.

Ο ρόλος τους θα είναι να εντοπίσουν προειδοποιητικά σημάδια, να κατανοήσουν πώς μια κατάσταση μπορεί να μεταφέρεται από τον έναν ψηφιακό χώρο στον άλλο και να αναγνωρίσουν τα πρώτα ασφαλέστερα σημεία στα οποία θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί υποστήριξη.

Η ομάδα έχει ζητήσει τη βοήθειά μας για να κατανοήσει μια φανταστική υπόθεση προστασίας που αφορά τη Σάρα, μια νεαρή της οποίας οι διαδικτυακές αλληλεπιδράσεις έγιναν σταδιακά πιο μυστικές, απομονωμένες και επικίνδυνες.

Ανάλυση των αποσπασμάτων συνομιλίας

(35 λεπτά)

Οργανώστε τις ομάδες και μοιράστε τα απαραίτητα υλικά γραφικής ύλης, καθώς και το εκτυπωμένο φύλλο εργασίας με τα αποσπάσματα των συνομιλιών.

Ζητήστε αρχικά από τους/τις μαθητές/τριες να κόψουν τα αποσπάσματα από το φύλλο εργασίας.

Παράλληλα, εξηγήστε τους ότι τα αποσπάσματα αυτά περιέχουν συνομιλίες της Σάρα με άλλα άτομα σε διαφορετικές πλατφόρμες και ψηφιακά περιβάλλοντα, παρουσιάζοντας πώς μια κατάσταση μπορεί σταδιακά να γίνει πιο μυστική, πιο ελεγκτική και υψηλότερου κινδύνου.

Ενημερώστε τους ότι στόχος κάθε ομάδας είναι να διαβάσει τα αποσπάσματα, να τα τοποθετήσει σε μια λογική χρονολογική σειρά και παράλληλα να εντοπίσει ποια προειδοποιητικά σημάδια εμφανίζονται σε κάθε στάδιο.

Για να το πετύχουν αυτό, θα χρειαστεί να διαβάσουν προσεκτικά τις συνομιλίες και να εντοπίσουν τα στοιχεία που συνδέουν το ένα απόσπασμα με το επόμενο.

Δώστε τους χρόνο να μελετήσουν τις συνομιλίες και να τις τοποθετήσουν με λογική σειρά. Παράλληλα, υποστηρίξτε τις ομάδες που χρειάζονται βοήθεια.

Μετά από ένα διάστημα, ελέγξτε προφορικά τη σειρά των συνομιλιών.

Για να γίνει αυτό, ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να κοιτάξουν τον αριθμό που εμφανίζεται στη γωνία κάθε αποσπάσματος. Ο αριθμός αυτός έχει μοναδικό σκοπό την επιβεβαίωση της σωστής τελικής σειράς:

7 – 5 – 9 – 3 – 4 – 1 – 6 – 10 – 8 – 2
Στη συνέχεια, ζητήστε από τις ομάδες να αναφέρουν πόσες διαφορετικές εφαρμογές ή ιστοσελίδες εμφανίζονται στις συνομιλίες.

Η σωστή απάντηση είναι τέσσερις.

Αξιοποιήστε αυτή την ευκαιρία για να υπενθυμίσετε ότι τα επιβλαβή διαδικτυακά δίκτυα δεν λειτουργούν σε έναν μόνο χώρο, αλλά μετακινούνται από εφαρμογή σε εφαρμογή ή από ιστότοπο σε ιστότοπο. Αυτό καθιστά δυσκολότερο τον εντοπισμό και την παρακολούθησή τους.

Στη συνέχεια, ζητήστε από τις ομάδες να εντοπίσουν τρία προειδοποιητικά σημάδια που δείχνουν ότι η κατάσταση γίνεται πιο μυστική, πιο ελεγκτική, πιο απομονωτική ή υψηλότερου κινδύνου και να τα επισημάνουν πάνω στις κάρτες.

Έπειτα, κάθε ομάδα παρουσιάζει τις ενδείξεις που εντόπισε στην υπόλοιπη τάξη.

Αυτό βοηθά τους/τις μαθητές/τριες να διαπιστώσουν ότι, παρόλο που τέτοιου είδους περιβάλλοντα μπορεί αρχικά να φαίνονται φιλικά ή ελκυστικά, τελικά αποδεικνύονται επιβλαβή για την ευημερία όσων εμπλέκονται σε αυτά.

Πληροφορίες για εκπαιδευτικούς:
Στις συνομιλίες μπορούν να εντοπιστούν τα ακόλουθα προειδοποιητικά σημάδια:

- πίεση για διατήρηση μυστικών,
- ενθάρρυνση απομάκρυνσης από φίλους και φίλες,
- ξαφνικές αλλαγές στη γλώσσα ή στον τρόπο έκφρασης,
- δοκιμασίες αφοσίωσης,
- ταπείνωση που παρουσιάζεται ως χιούμορ,
- σύνδεση του κύρους ή της αποδοχής με επικίνδυνες συμπεριφορές,
- φόβος αποχώρησης από την ομάδα.

Χωρίς να απομακρύνετε τη χρονογραμμή των συνομιλιών που δημιούργησαν οι ομάδες, συνεχίστε παρουσιάζοντας μια νέα πηγή πληροφοριών: δηλώσεις από τους στενούς φίλους της Σάρα, την οικογένειά της και ορισμένους από τους εκπαιδευτικούς της.

Στη συνέχεια, μοιράστε το φύλλο εργασίας με τις δηλώσεις και ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να τις κόψουν.

Εξηγήστε ότι η τελική αποστολή των ομάδων είναι να συνδέσουν τα στοιχεία των συνομιλιών από το πρώτο μέρος της δραστηριότητας με όσα περιγράφονται στις δηλώσεις, ώστε να εντοπίσουν τα ακριβή σημεία στα οποία κάθε ομάδα ανθρώπων θα μπορούσε να είχε ενεργοποιήσει υποστήριξη για τη Σάρα.

Για παράδειγμα, στις συνομιλίες αναφέρεται ότι η Σάρα προσκλήθηκε σε ένα πάρτι γενεθλίων, αλλά, εξαιτίας της πίεσης που δεχόταν από την ομάδα, επέλεξε να μην πάει. Το γεγονός αυτό εμφανίζεται και στη δήλωση των φίλων της.

Δώστε χρόνο στις ομάδες να εργαστούν και στη συνέχεια ξεκινήστε μια συζήτηση.

Ζητήστε τους να σκεφτούν αν παρατήρησαν ότι κανένα άτομο ή καμία ομάδα δεν κατέχει από μόνη της ολόκληρη την εικόνα της κατάστασης.

Στόχος της δραστηριότητας είναι να αναδειχθεί ότι οι φίλοι, οι οικογένειες, οι εκπαιδευτικοί και οι ψηφιακές πλατφόρμες ενδέχεται να αντιλαμβάνονται διαφορετικά τμήματα της ίδιας κατάστασης και ότι η έγκαιρη υποστήριξη συχνά εξαρτάται από το αν αυτά τα αποσπασματικά στοιχεία λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και συνδυάζονται μεταξύ τους, κάτι που συνήθως απαιτεί συνεργασία μεταξύ όσων τα παρατηρούν.

Συμπεράσματα και μελλοντικές προοπτικές:

Συμπέρασμα

(5 λεπτά)

Τέλος, ολοκληρώστε το μάθημα με μια δραστηριότητα καταιγισμού ιδεών σχετικά με το τι θα μπορούσαν να είχαν κάνει οι διαφορετικές ομάδες ανθρώπων μόλις παρατήρησαν τα προειδοποιητικά σημάδια και αν πιστεύουν ότι, εάν αυτές οι ομάδες είχαν επικοινωνήσει μεταξύ τους, θα μπορούσαν να είχαν αντιμετωπίσει την κατάσταση πιο αποτελεσματικά.

Ολοκληρώστε τη συζήτηση ενισχύοντας τέσσερις απλές αρχές:

- Είναι σημαντικό να αναγνωρίζουμε τα προειδοποιητικά σημάδια που εξετάσαμε σήμερα.
- Δεν πρέπει να ερευνούμε αυτές τις ομάδες μόνοι μας.
- Δεν πρέπει να δημιουργούμε ή να κοινοποιούμε επιβλαβές περιεχόμενο, ούτε να ενθαρρύνουμε τη μυστικότητα.
- Αν αισθανθούμε ότι γινόμαστε μέρος ενός επιβλαβούς διαδικτυακού δικτύου ή αν εντοπίσουμε αντίστοιχες ενδείξεις σε κάποιον ή κάποια από τους συνομηλίκους μας, πρέπει να απευθυνθούμε άμεσα σε έναν έμπιστο ενήλικα ή να ακολουθήσουμε τις επίσημες διαδικασίες προστασίας.

Πληροφορίες για εκπαιδευτικούς:
Εάν ένα άτομο αντιληφθεί ότι κάποιος ή κάποια από το περιβάλλον του ή ακόμη και το ίδιο βρίσκεται παγιδευμένο σε μια τέτοια δυναμική χειραγώγησης, είναι απαραίτητο να ενεργοποιήσει την επικοινωνία με τα πρόσωπα υποστήριξης που υπάρχουν στο φυσικό του περιβάλλον.

Οι φίλοι και οι φίλες διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο, καθώς μπορούν να εντοπίσουν πιέσεις που ασκούνται μέσω ιδιωτικών συνομιλιών και οφείλουν να ενημερώσουν έναν έμπιστο ενήλικα.

Παρομοίως, οι εκπαιδευτικοί στο σχολείο και οι οικογένειες στο σπίτι έχουν τη δυνατότητα να παρέμβουν εφόσον ενημερωθούν ότι υπάρχει μια κατάσταση κινδύνου.

Σε τεχνικό επίπεδο, είναι σημαντικό να αξιοποιούνται οι μηχανισμοί αναφοράς που παρέχουν οι ίδιες οι διαδικτυακές πλατφόρμες. Σε περιπτώσεις επιβλαβούς περιεχομένου, παρενόχλησης ή ψηφιακής πίεσης, οι χρήστες και οι χρήστριες πρέπει να προχωρούν σε αποκλεισμό (block) των εμπλεκόμενων λογαριασμών και να χρησιμοποιούν τις λειτουργίες αναφοράς (report) της εφαρμογής.

Με αυτόν τον τρόπο, οι ομάδες διαχείρισης των πλατφορμών μπορούν να παρέμβουν άμεσα στους λογαριασμούς και στους διακομιστές που χρησιμοποιούνται, συμβάλλοντας στον περιορισμό της επιβλαβούς δραστηριότητας.

Επέκταση ή διαφοροποίηση / Περαιτέρω ιδέες:

- Εάν υπάρχει περισσότερος διαθέσιμος χρόνος ή οι μαθητές/τριες ολοκληρώσουν τη δραστηριότητα γρηγορότερα από το αναμενόμενο, η τελική συζήτηση μπορεί να επεκταθεί περαιτέρω.

Λιγότερος χρόνος;

- Εάν ο χρόνος είναι περιορισμένος, μπορούμε να αποκαλύψουμε εκ των προτέρων τη σειρά ορισμένων συνομιλιών ή ακόμη και ολόκληρη τη σωστή σειρά.

Αξιολόγηση

Για να διαπιστώσετε εάν οι μαθητές/τριες πέτυχαν τους στόχους της δραστηριότητας, προτείνεται να παρατηρήσετε τη συμμετοχή τους κατά τη διάρκεια του μαθήματος και να εξετάσετε εάν:

- συμμετέχουν ενεργά στις συζητήσεις της δραστηριότητας,
- εντοπίζουν σωστά τα προειδοποιητικά σημάδια στις συνομιλίες,
- συνδέουν αποτελεσματικά τις δηλώσεις με τα ανησυχητικά στοιχεία που εμφανίζονται στις συνομιλίες.

Θα πρέπει επίσης να εξετάσετε:

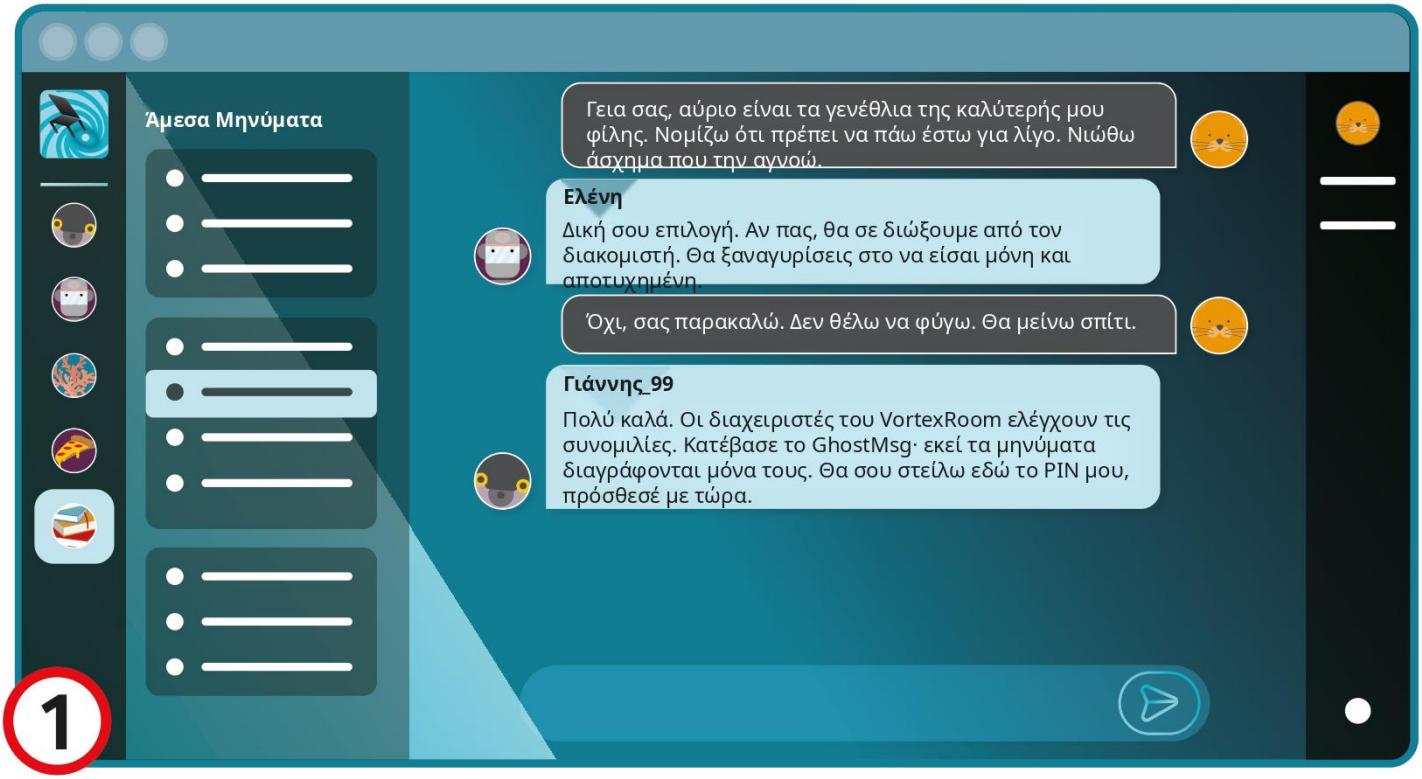
- εάν οι μαθητές/τριες απόλαυσαν τη δραστηριότητα,
- εάν η χρονική διάρκεια ήταν κατάλληλη,
- εάν τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν ήταν επαρκή για την υλοποίησή της.

Παράρτημα 1 - Αποσπάσματα συνομιλιών

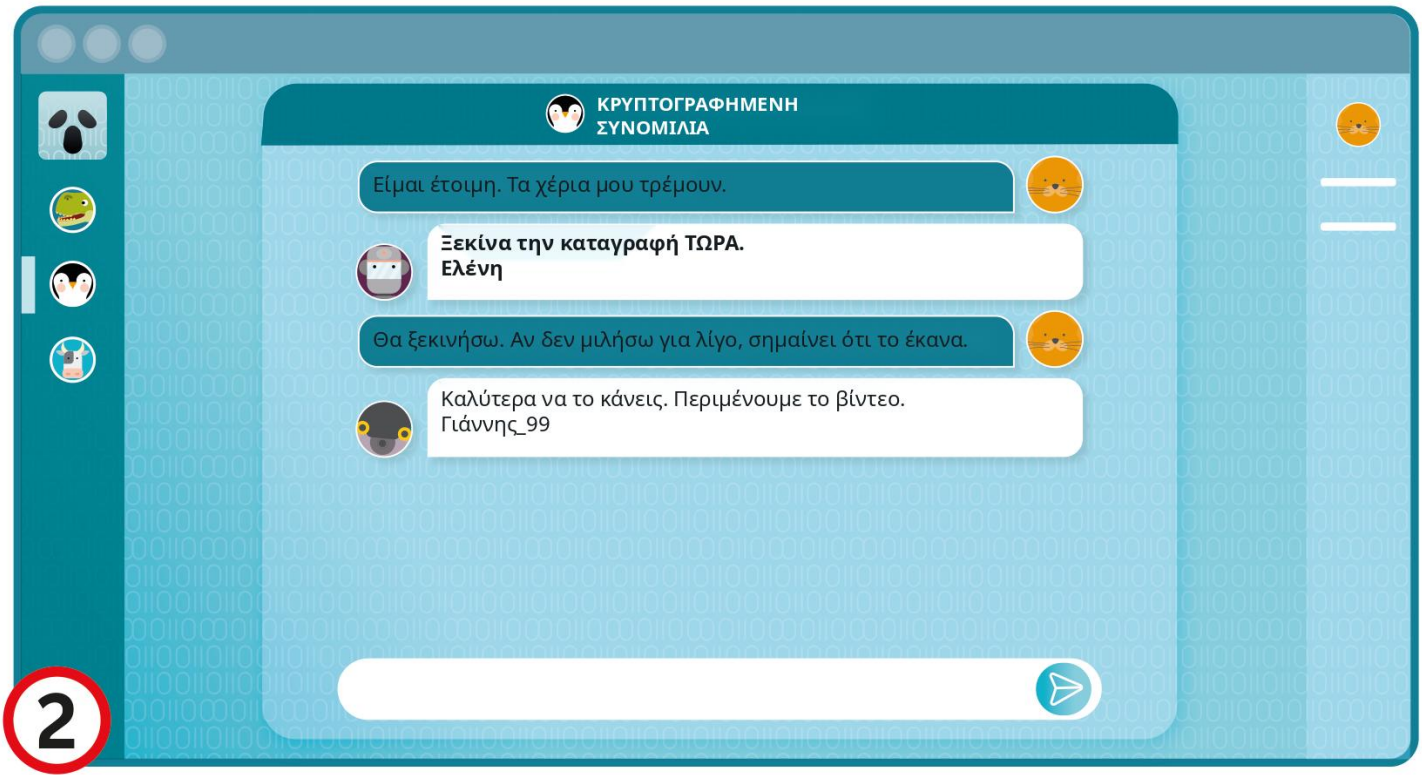
Περιγραφές των πλατφορμών

- **PixStream:** Δημόσιο κοινωνικό δίκτυο για σύντομα βίντεο και σχόλια.
- **GameLobby:** Δημόσια συνομιλία ενσωματωμένη σε διαδικτυακό παιχνίδι.
- **VortexRoom:** Πλατφόρμα ιδιωτικών διακομιστών και καναλιών (φωνητικής και γραπτής επικοινωνίας).
- **GhostMsg:** Κρυπτογραφημένη εφαρμογή ανταλλαγής μηνυμάτων όπου τα μηνύματα διαγράφονται αυτόματα.

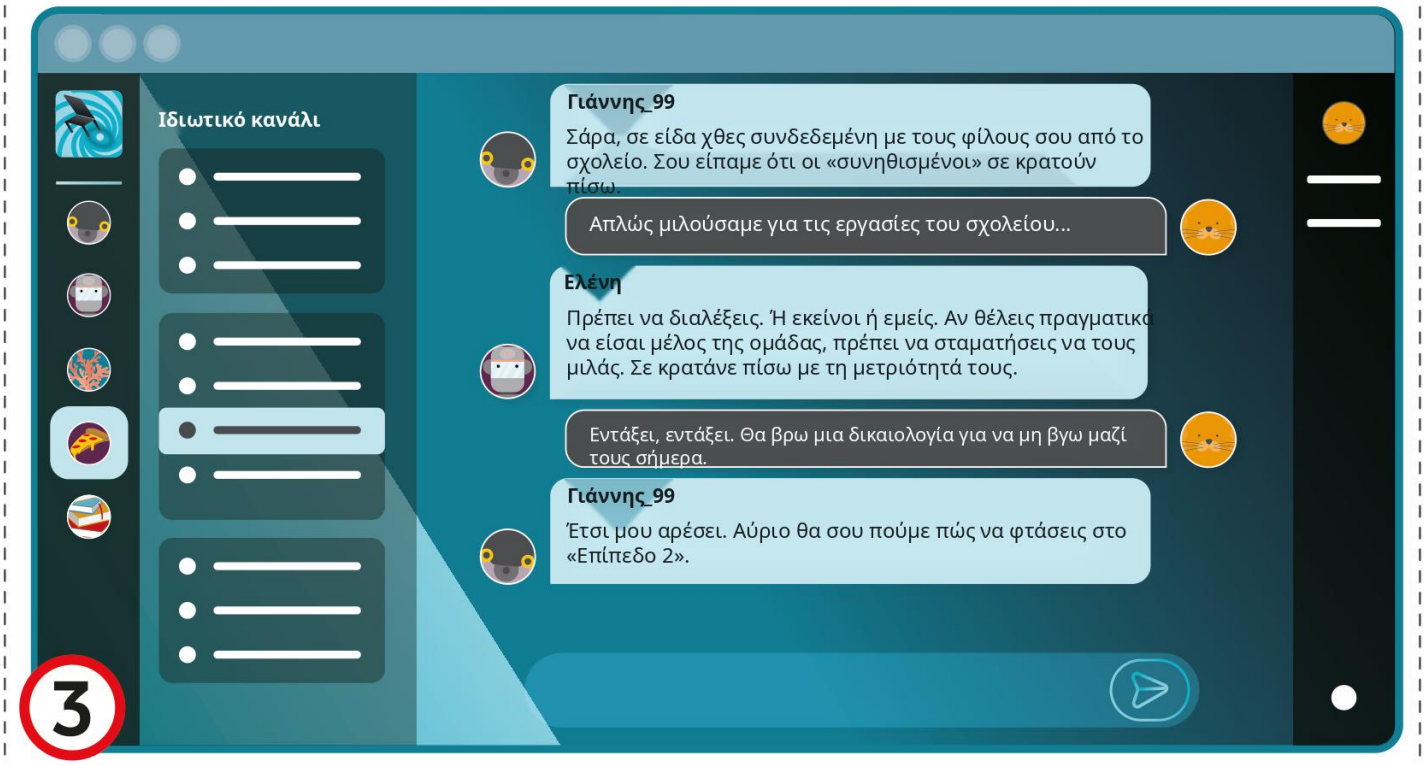
Πλατφόρμα: VortexRoom – Άμεσα Μηνύματα

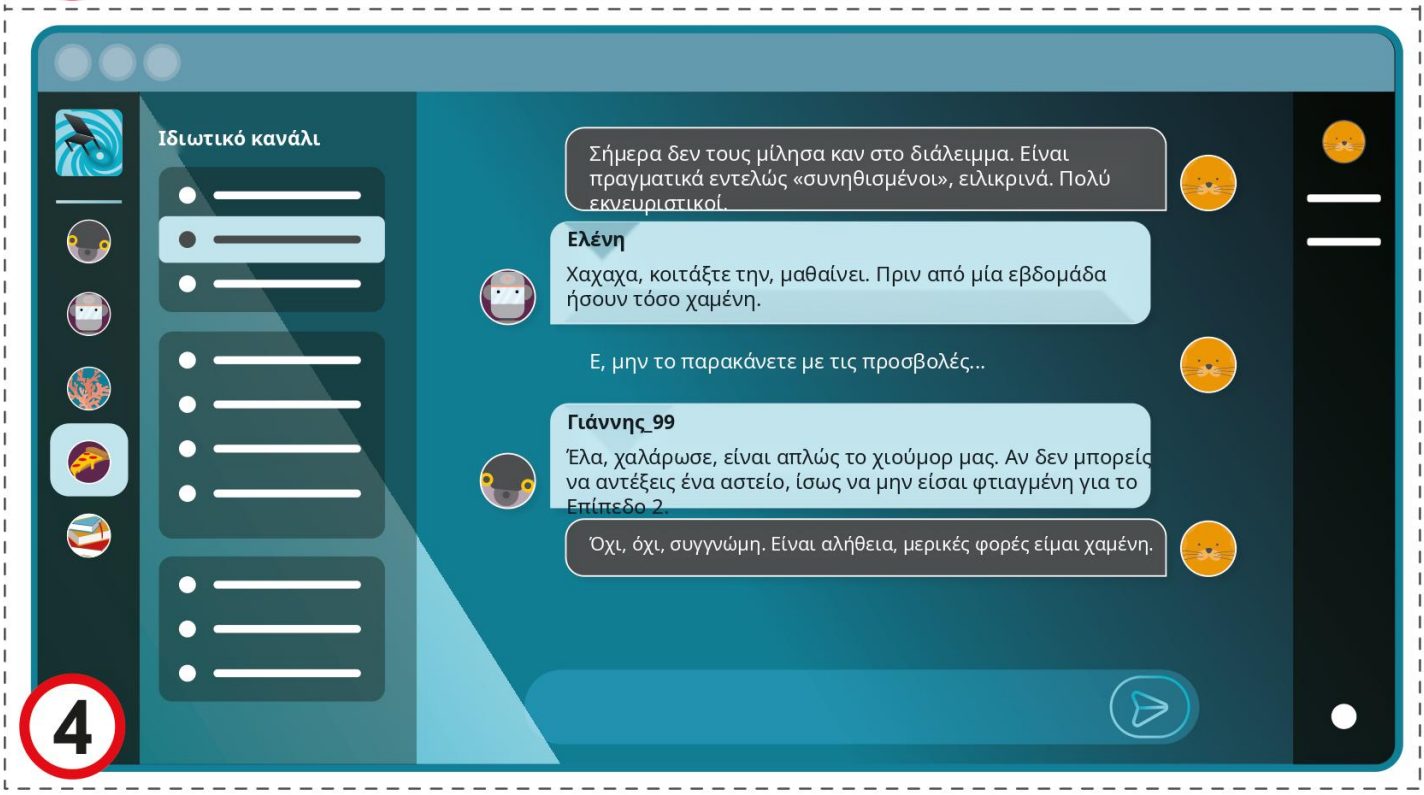
Πλατφόρμα: GhostMsg – Κρυπτογραφημένη Συνομιλία

Πλατφόρμα: VortexRoom – Ιδιωτικό κανάλι

Πλατφόρμα: VortexRoom – Ιδιωτικό κανάλι

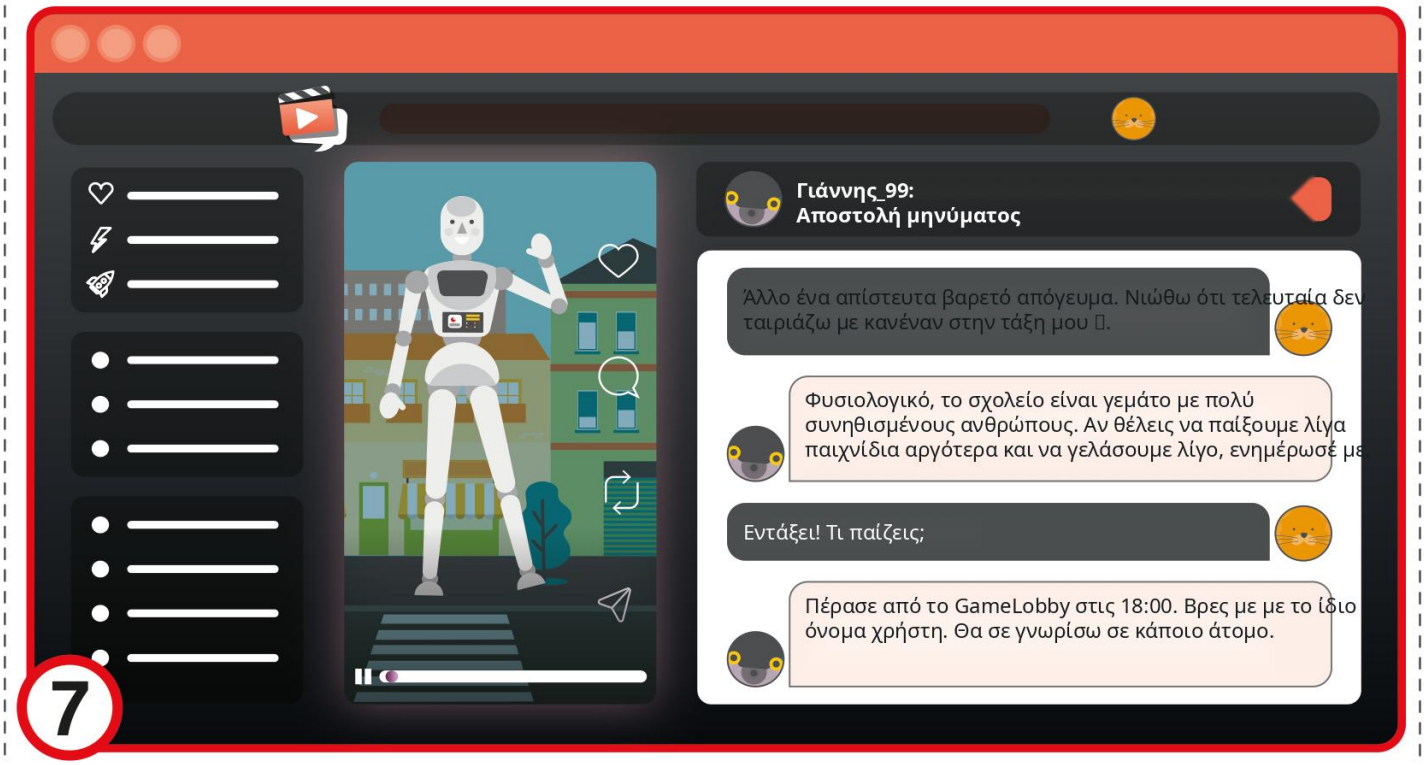
Πλατφόρμα: GameLobby – Συνομιλία παιχνιδιού

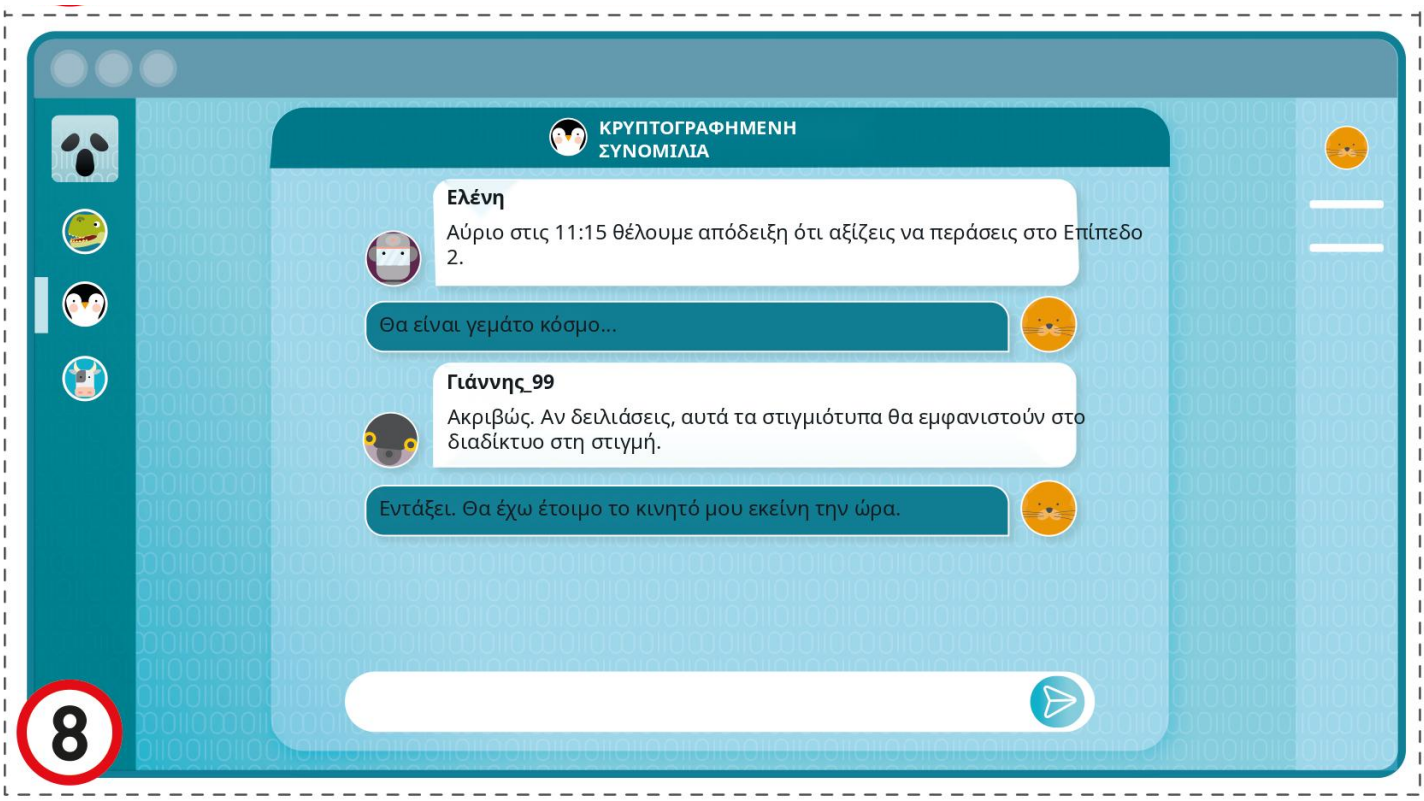
Πλατφόρμα: GhostMsg – Κρυπτογραφημένη Συνομιλία

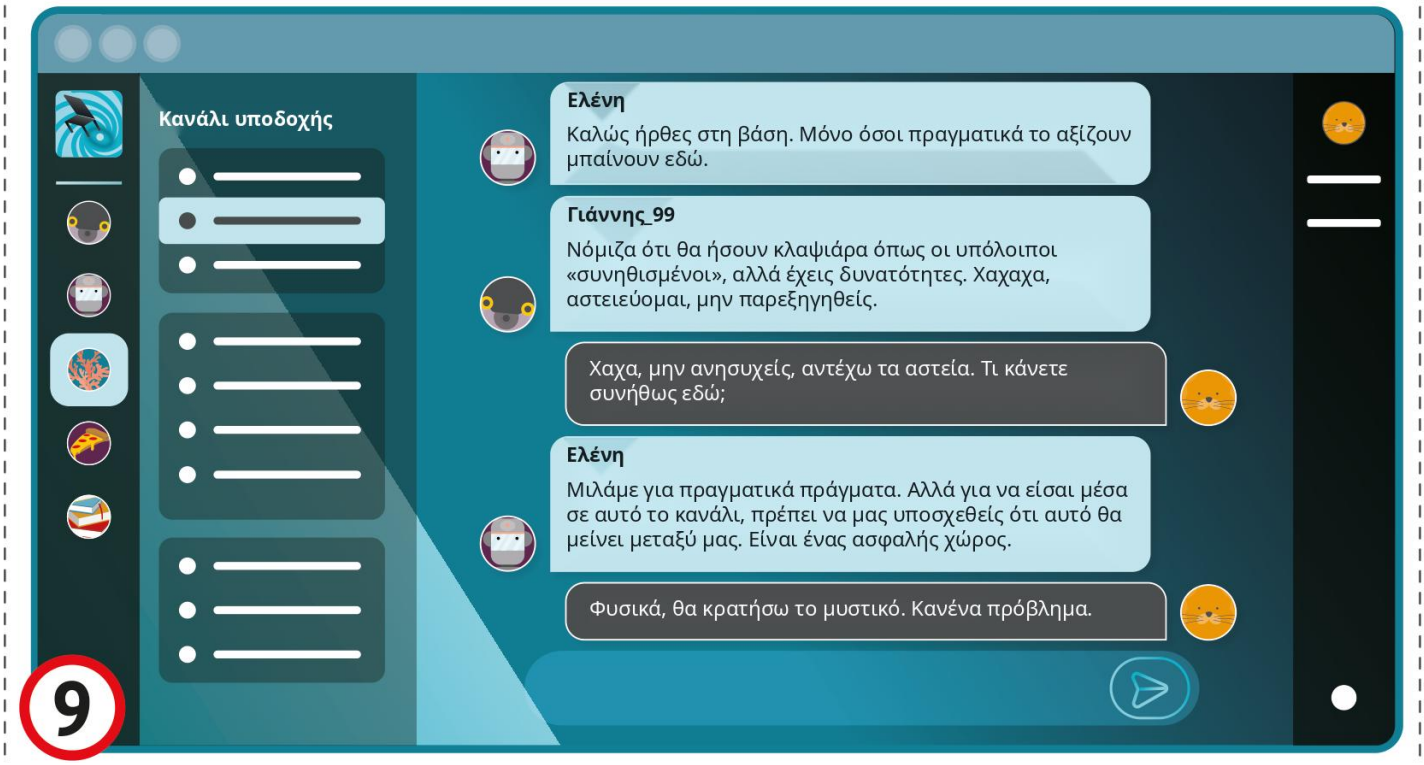
Πλατφόρμα: PixStream – Δημόσια σχόλια

Πλατφόρμα: GhostMsg – Κρυπτογραφημένη Συνομιλία

Πλατφόρμα: VortexRoom – Κανάλι υποδοχής

Πλατφόρμα: GhostMsg – Κρυπτογραφημένη Συνομιλία

Παράρτημα 2 - Δηλώσεις

ΔΗΛΩΣΗ ΦΙΛΩΝ

«Στην αρχή της σχολικής χρονιάς, η Σάρα ήταν όπως πάντα, αλλά ξαφνικά άρχισε να είναι συνεχώς κολλημένη στο κινητό της, σαν να βρισκόταν διαρκώς σε επιφυλακή. Σταμάτησε να κάνει παρέα μαζί μας στα διαλείμματα και, όταν της μιλούσαμε, μας κοιτούσε με πολύ άσχημο βλέμμα και μουρμούριζε ότι ήμασταν "εντελώς συνηθισμένοι". Ήταν μια παράξενη έκφραση που δεν χρησιμοποιούσε ποτέ παλαιότερα.»

«Ανησυχήσαμε πολύ όταν δεν ήρθε καν στα γενέθλιά μου. Νομίσαμε ότι ίσως αντιμετώπιζε κάποιο σοβαρό πρόβλημα στο σπίτι και δεν ήθελε να μας μιλήσει γι' αυτό ή, όπως υπέθεσαν κάποιοι εκπαιδευτικοί, ότι είχε ξεκινήσει μια μυστική σχέση και γι' αυτό απομακρυνόταν από τους φίλους και τις φίλες της.»

«Όμως είμαστε οι καλύτεροί της φίλοι και φίλες και γνωρίζουμε ότι δεν είχε σχέση. Αν συνέβαινε κάτι τέτοιο, θα μας το είχε πει. Απλώς έγινε υπερβολικά μυστικοπαθής και κάθε φορά που κάποιος προσπαθούσε να δει την οθόνη του κινητού της, την κλείδωνε αμέσως ή απομακρυνόταν.»

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

«Παρατηρήσαμε μια δραματική αλλαγή στη σχολική της επίδοση. Η Σάρα από ενεργή και συμμετοχική μαθήτρια έγινε απόμακρη, με έντονους μαύρους κύκλους κάτω από τα μάτια και ιδιαίτερα ευερέθιστη. Μία ημέρα μέσα στην τάξη ένας συμμαθητής της έκανε ένα λάθος κατά την ανάγνωση και η Σάρα γέλασε με ιδιαίτερα σκληρό τρόπο, αποκαλώντας τον "άχρηστο και συνηθισμένο". Αυτό μας εξέπληξε, γιατί δεν χρησιμοποιούσε ποτέ τέτοιου είδους χαρακτηρισμούς.»

«Συζητήσαμε το θέμα μεταξύ μας και καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι πιθανότατα περνούσε κάποια σοβαρή οικογενειακή δυσκολία ή ίσως απομονωνόταν εξαιτίας μιας τοξικής σχέσης εκτός σχολείου.»

«Αφού θεωρήσαμε ότι το πρόβλημα προερχόταν από το οικογενειακό της περιβάλλον, αποφασίσαμε να μην την πιέσουμε περισσότερο στην τάξη και να της δώσουμε χώρο, θεωρώντας ότι οι γονείς της γνώριζαν τι συνέβαινε και το διαχειρίζονταν.»

ΔΗΛΩΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

«Στο σπίτι δεν καταλαβαίναμε τι συνέβαινε. Η Σάρα άρχισε να κλείνεται στο δωμάτιό της αμέσως μόλις επέστρεφε από το σχολείο. Εγκαταστήσαμε τις συνηθισμένες εφαρμογές γονικού ελέγχου, όμως διαπιστώσαμε ότι περνούσε ώρες σε μια εφαρμογή που ονομαζόταν GhostMsg και δεν μπορούσαμε να παρακολουθήσουμε τι έκανε εκεί. Όταν τη ρωτούσαμε με ποιον ή με ποια μιλούσε, απαντούσε απότομα ότι δεν ήταν δική μας υπόθεση.»

«Παρατηρήσαμε ότι κάποιες φορές έδειχνε τρομοκρατημένη, σαν κάποιος να την απειλούσε, ενώ ταυτόχρονα έμοιαζε να προσπαθεί διαρκώς να ικανοποιήσει το άτομο που βρισκόταν πίσω από την οθόνη. Από το σχολείο μάς άφησαν να εννοηθεί ότι ίσως υπήρχαν προβλήματα στις οικογενειακές μας σχέσεις και ότι αυτό επηρέαζε τη συμπεριφορά της.»

«Ωστόσο, αυτό δεν ίσχυε. Στο σπίτι επικρατούσε ηρεμία και δεν υπήρχαν προηγούμενα προβλήματα ή σοβαρές συγκρούσεις. Φτάσαμε ακόμη και στο σημείο να σκεφτούμε ότι είχε απλώς τσακωθεί με τους παλιούς της φίλους και τις παλιές της φίλες και ότι περνούσε μια φάση εφηβικής αντίδρασης. Ποτέ όμως δεν φανταστήκαμε ότι βρισκόταν σε πραγματικό κίνδυνο.»